

تحلیل رابطه بین منبع کنترل و خودکارآمدی تحصیلی در دانشجویان پرستاری: مطالعه‌ای در دانشگاه علوم پزشکی گناباد (۱۴۰۳)

اسماء ابراهیمیان^۱، علی اکبر عجم^{۲*}، صدیقه داوری^۳

تاریخ دریافت ۱۴۰۳/۰۳/۱۳ تاریخ پذیرش ۱۴۰۳/۰۵/۰۷

چکیده

پیش‌زمینه و هدف: دو فاکتور منبع کنترل به‌عنوان میزان کنترل افراد بر وقایعی که در زندگی آنان اتفاق می‌افتد و نیز خودکارآمدی تحصیلی که باور یا اطمینان فرد به توانایی‌هایش برای دستیابی به موفقیت را نشان می‌دهد، بر برنامه‌ریزی‌های دانشگاهی و بسیاری از جنبه‌های رفتاری دانشجویان تأثیر دارند. لذا پژوهش حاضر باهدف تعیین ارتباط بین منبع کنترل با خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان دانشکده پرستاری دانشگاه علوم پزشکی گناباد در سال ۱۴۰۳ انجام شد.

مواد و روش کار: این مطالعه توصیفی - مقطعی در سال ۱۴۰۳ بر روی ۲۱۷ نفر از دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی گناباد انجام شد. ابزار گردآوری اطلاعات در این مطالعه، دو پرسشنامه منبع کنترل راتر و خودکارآمدی تحصیلی اون و فرامن بود. برای تحلیل داده‌ها از آزمون ضریب همبستگی و تی استودنت استفاده شد. در این مطالعه ($P < 0/05$) معنادار در نظر گرفته شد.

یافته‌ها: منبع کنترل بیرونی در بین دانشجویان پسر نسبت به دانشجویان دختر بالاتر است. همچنین بین منبع کنترل و خودکارآمدی تحصیلی در بررسی آزمون پیرسون رابطه معنادار و منفی وجود دارد ($p=0/001$). آزمون تی مستقل نیز نشان داد که منبع کنترل در بین دو جنس تفاوت معنی‌داری نداشت ($p=0/920$) همچنین خودکارآمدی تحصیلی در بین دو جنس تفاوت معنی‌داری نداشت ($p=0/251$).

بحث و نتیجه‌گیری: منبع کنترل پیش‌بینی‌کننده معنادار و منفی خودکارآمدی تحصیلی است. بنابراین پیشنهاد می‌شود جهت تقویت خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان در برنامه‌ریزی‌های دانشگاه به اتخاذ راهبردهایی برای منبع کنترل درونی در دانشجویان توجه ویژه شود.

کلیدواژه‌ها: ایران، منبع کنترل، دانشجویان پرستاری، خودکارآمدی

مجله پرستاری و مامایی، دوره بیست و دوم، شماره چهارم، پی‌درپی ۱۷۷، تیر ۱۴۰۳، ص ۲۶۸-۲۶۱

آدرس مکاتبه: گروه علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران، تلفن: ۹۸۵۱۵۷۲۵۹۲۰۰

Email: aliakbarajam1387@pnu.ac.ir

مقدمه

در هر جامعه‌ای پیشرفت و تعالی افراد آن جامعه و داشتن شهروندانی فرهیخته و اندیشمند، مسئله بسیارمهمی است (۱). آموزش عالی با فراهم ساختن بسترها و فرصت‌های مناسب نقش مؤثری در تربیت نیروی انسانی جامعه ایفا می‌کند (۲). از آنجایی که دانشجویان در آینده، عهده دار تأمین، حفظ و ارتقاء جامعه خواهند بود، می‌بایستی مسائل مرتبط با آنها به طور ویژه مورد توجه قرار گیرد (۳) این مسائل را می‌توان ترکیبی از محرک‌های درونی مانند ویژگی‌های شخصیتی که زمینه‌ساز شکست و تسلیم فرد در برابر

مشکلات است و عوامل بیرونی مانند فشار محیطی دانست (۴). بنابراین یکی از عرصه‌های مهم تحقیقاتی نظام آموزش عالی بررسی منبع کنترل در دانشجویان است (۵). به طور کلی در فرایند تحصیلی، منبع کنترل، باور تعمیم یافته در مورد علل اصلی وقایع زندگی دانشجویی است که نقش مهمی در تربیت سرمایه انسانی دارد (۶) آریس^۴ به نقل از راتر اذعان می‌کند که منبع کنترل، دیدگاه فرد در پاسخ به رویدادهای تجربه شده است که بر رفتار آنها تأثیر می‌گذارد (۷). منبع کنترل به دو دسته درونی و بیرونی تقسیم می‌شوند. دانشجویانی که دارای کنترل بیرونی هستند ادراک مثبت

^۱ گروه مدیریت، دانشکده علوم انسانی، واحد علوم و تحقیقات دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

^۲ گروه علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

^۳ گروه علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

^۴ Aris

یا منفی از رویدادهایی دارند که ارتباطی با خود آن‌ها ندارند یا معتقد به شانس و دشواری تکلیف هستند. در حالی که منبع کنترل درونی نتیجه ادراک مثبت و منفی از رویدادهایی است که تحت تأثیر کنترل فردی است این افراد معتقد به خودمختاری بوده و خود را حاکم بر سرنوشت خود می‌دانند (۸). توکلی در پژوهشی بیان می‌کند که دانشجویانی که منبع کنترل بیرونی دارند، معتقدند که نمرات آنها بسته به بخت و اقبال یا حال و هوای مدرس است؛ درحالی که درونی‌ها نمرات خود را وابسته به میزان تلاش و عملکرد خود در امتحان می‌دانند. میزان درونی یا بیرونی بودن منبع کنترل فرد یک رشته پیامدهای رفتاری خواهد داشت؛ برای نمونه افراد با منبع کنترل درونی از بهداشت روانی بهتری برخوردار هستند (۹) و یا به گفته حمزه^۱ ممکن است افراد با کنترل بیرونی نتایج مثبت را مدیون کار گروهی (به دلیل جمع گرایی) بدانند یا رویدادهای منفی را به‌عنوان سرنوشتی از پیش تعیین شده درآغوش بگیرند (۱۰). همچنین ولیان^۲ در پژوهشی، نشان داد که منبع کنترل درونی با رضایت شغلی و منبع کنترل بیرونی با نارضایتی شغلی همبستگی دارد (۱۱).

منبع کنترل ساختار مهمی است که تأثیر قابل توجهی بر نظریه‌های خودکارآمدی بندورا^۳ و چگونگی شکل‌دهی انتظارات افراد به اهداف خود دارد (۱۲). بنابراین، منبع کنترل و خودکارآمدی سازه‌های رفتاری مهمی هستند (۱۳) که موجب ارتقاء سلامت روانی دانشجویان می‌گردد و بر عزت نفس آنان تأثیر می‌گذارد (۱۴). خودکارآمدی را می‌توان به‌عنوان اعتماد به نفس دانشجویان برای انجام وظایف آموزشی یا دستیابی به اهداف تحصیلی تعریف کرد (۱۵). پس خودکارآمدی نیز از مفاهیم روانشناختی مرتبط و معنادار است که می‌تواند بر روان فرد تأثیر بگذارد به گونه‌ای که افرادی که خودکارآمدی پایین دارند، به آسانی در رویارویی با مشکلات متقاعد می‌شوند که رفتار آن‌ها بی‌فایده است و سریع دست از تلاش برمی‌دارند. در حالی که افرادی که خودکارآمدی بالایی دارند، با پشتکار و بهبود مهارت‌های خود مدیریتی، موانع را برمی‌دارند (۱۶). خود مدیریتی نیز یک فرآیند آموزشی است که افراد را برای دستیابی به یک رفتار خاص و نتیجه مطلوب ترغیب و راهنمایی می‌کند. این مفهوم برگرفته از نظریه‌های تأثیرگذاری بر خود است که بر خود هدایتی، خودکنترلی و خود مدیریتی تأکید دارد (۱۷). خودکارآمدی تحصیلی در دانشگاه از اهمیت زیادی برخوردار است (۱۸) همچنین مشخص شده است که خودکارآمدی تحصیلی، یک محرک مهم برای موفقیت تحصیلی در بین دانشجویان پرستاری است (۱۹). براساس نظریه جبرگرایی متقابل بندورا، خودکارآمدی و پیشرفت تحصیلی

می‌توانند بر یکدیگر تأثیر متقابل داشته باشند (۲۰). آدامز^۴ در مطالعه خود به این نتیجه رسید که بین پیشرفت تحصیلی و ادراکات دانشجویان و خودکارآمدی تحصیلی رابطه مثبتی وجود دارد (۲۱). همچنین بشارپور خودکارآمدی تحصیلی را یکی از عوامل مؤثر بر عملکرد دانشجویان عنوان می‌کند که بر بسیاری از جنبه‌های زندگی تأثیر می‌گذارد (۲۲)، خوش‌گفتار نیز در مطالعه‌ای اذعان می‌کند که دانشجویان پرستاری با توجه به شرایط پر استرس کاری از خودکارآمدی کافی برخوردار نیستند و اثرات مخرب فقدان مهارت‌های کنترلی کاملاً قابل ملاحظه می‌باشند (۲۳). عوامل استرس دانشجویان پرستاری شامل محیط پیچیده، تجهیزات تکنولوژیکی پیشرفته، روابط با مربیان بالینی و هم‌تایان، ارتباط با بیماران بدحال، مراقبت از بیماران اورژانس و چالش‌های منحصر به فرد و غیرقابل پیش بینی است (۲۴) از طرفی تنوع قومیتی دانشجویان پرستاری در دانشگاه، باعث ایجاد دیدگاه‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی و سبک زندگی متفاوت در بین آن‌ها شده است (۲۵). ولی از آنجایی که عوامل روانی - اجتماعی مثبت مانند خودکارآمدی، نقش سازنده‌ای در از بین بردن عوامل روانی - اجتماعی منفی دارند (۲۶) و طراحی راهبردهایی برای حمایت از توانایی دانشجویان در سازگاری با محیط آموزشی در حال تغییر و ارتقای سلامت روانی آن‌ها ضروری است (۲۷). طبق بررسی‌های انجام شده، پژوهشی که به بررسی نقش منبع کنترل در خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان پرداخته باشد، یافت نشد و در این زمینه خلأ پژوهشی وجود دارد. با نظر به اهمیتی که بهره‌مندی از منبع کنترل و داشتن خودکارآمدی در عملکرد موفقیت‌آمیز تحصیلی و شغلی دانشجویان ایفا می‌کند در نتیجه بحث در مورد معنای منبع کنترل و خودکارآمدی، از اهمیت و ضرورت بالایی برخوردار است. لذا پژوهش حاضر باهدف تعیین ارتباط بین منبع کنترل با خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان دانشکده پرستاری دانشگاه علوم پزشکی گناباد در سال ۱۴۰۳ انجام گردید.

مواد و روش کار

مطالعه حاضر یک پژوهش توصیفی از نوع مقطعی - همبستگی است. که به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای از ۵۰۱ نفر جامعه آماری دانشجویان دانشکده پرستاری دانشگاه علوم پزشکی گناباد در سال تحصیلی ۱۴۰۳ با استفاده از جدول گرجسی و مورگان ۲۱۷ نفر به‌عنوان نمونه تعیین شد و از این تعداد، ۱۳۱ نفر پسر (۶۱/۰ درصد) و ۸۶ نفر دختر (۳۹/۰ درصد) بودند. نداشتن مشکل عمده روانپزشکی و رضایت برای شرکت در پژوهش از جمله معیارهای ورود

³ Bandura
⁴ Adams

¹Hamzah
²Walian

به مطالعه و تمایل نداشتن به ادامه همکاری و ناقص پر کردن پرسشنامه‌ها، معیارهای خروج از مطالعه بودند.

پرسشنامه منبع کنترل راتر که در سال ۱۹۶۶ توسط راتر برای سنجش انتظارات افراد در منبع کنترل با ۲۹ سؤال تدوین شده است. بالاترین نمره در این مقیاس ۲۳ و پایین‌ترین آن صفر است. در ۲۳ ماده‌ای که جهت نمره‌گذاری تعیین شده‌اند، سؤالات (الف) یک نمره و سؤالات (ب) صفر نمره می‌گیرند. چون کل نمره هر فرد نشان دهنده نوع و درجه منبع کنترل افراد است، بنابراین تنها آزمودنی‌هایی که نمره ۹ یا بیشتر بگیرند، واجد منبع کنترل بیرونی و افرادی که نمره کمتر بگیرند دارای منبع کنترل درونی خواهند بود. مجموع نمرات نشان دهنده منبع کنترل فرد است. نمره بیشتر بیانگر گرایش آزمودنی به سمت منبع کنترل بیرونی است. این مقیاس دارای ثبات درونی و پایایی بازآزمایی مناسبی است. راتر (۱۹۶۶)، اعتبار این آزمون را از طریق روش بازآزمایی ۴۹ تا ۸۳/۰ گزارش کرد. پایایی کودر-ریچاردسون کل خوشه نمره‌ها در حدود ۰/۷۰ بدست آمد. آلفای کرونباخ برای این مقیاس ۰/۷۷ گزارش شده است (۲۸). در پژوهش داخل کشور پایایی پرسشنامه از طریق ضریب آلفای کرونباخ ۸۱/۰ بدست آمده است (۹).

به منظور سنجش باورهای خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان از پرسشنامه اون و فرامن^۱ ۱۹۸۸ استفاده شد. این مقیاس دارای ۳۲ گویه است با یک مقیاس لیکرت پنج درجه‌ای (خیلی کم تا خیلی زیاد) و هر ماده دارای ارزشی بین ۱ تا ۵ است. در این پژوهش منظور از خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان نمره‌ای است که پاسخ دهنده‌گان به سؤالات ۳۲ گوی‌های پرسشنامه خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان می‌دهند. برای نمره دهی به پاسخ دانشجویان امتیازات دانشجویان را از ۳۲ گویه با یکدیگر جمع می‌کنیم. نمره بین ۳۲ تا ۵۳ میزان خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان در حد پایین، نمره بین ۵۳ تا ۱۰۶ در حد متوسط و نمره بالاتر از ۱۰۶ میزان خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان در حد بالا را نشان می‌دهد. اون و فرامن (۱۹۸۸) برای بررسی پایایی پرسشنامه مزبور آن را روی ۸۸ دانشجو اجرا کردند و پایایی این مقیاس را با انجام روش بازآزمایی به فاصله ۸ هفته ۰/۹۰ به دست آوردند و روایی آن در این پژوهش ۰/۷۸ به دست آمد. همچنین اون و فرامن (۱۹۸۸) در ساخت این پرسشنامه از نظرات ۷ کارشناس آموزش استفاده کردند (۲۹).

پژوهشگر با هماهنگی دانشگاه و موافقت اساتید قبل از شروع کلاس، در کلاس درس حاضر شد. جهت رعایت ملاحظات اخلاقی، پژوهشگر ضمن توضیح اهداف و روش پژوهش، رضایت آگاهانه را از

دانشجویان کسب کرد و به گروه نمونه اطمینان داده شد که اطلاعات آنان محرمانه باقی خواهد ماند همچنین قبل از ارائه پرسشنامه‌ها، با بیان توضیحات روشن، اطلاعات مربوط به پژوهش به اطلاع دانشجویان رسید، پرسشنامه‌ها توسط دانشجویان تکمیل و توسط پژوهشگر جمع‌آوری شد. برای تجزیه و تحلیل و استنتاج داده‌ها براساس سؤالات پژوهش در سطح آمار توصیفی از شاخص‌های آماری میانگین و انحراف استاندارد و در سطح آمار استنباطی، برای آزمون رابطه بین منبع کنترل با خودکارآمدی تحصیلی از ماتریس ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. و برای تعیین رابطه منبع کنترل و خودکارآمدی تحصیلی با جنسیت از آزمون تی استودنت استفاده شد. برای تحلیل داده‌ها از نرم افزار آماری SPSS نسخه ۲۰ براساس سطح معناداری ۰/۰۵ استفاده شد.

یافته‌ها

از مجموع ۲۱۷ نفر شرکت کننده در این پژوهش ۱۳۱ نفر پسر (۶۱/۰ درصد) و ۸۶ نفر دختر (۳۹/۰ درصد) بودند که میانگین و انحراف معیار کل نمره دانشجویان پسر در مؤلفه منبع کنترل بالاتر از نقطه برش تعیین شد و نشان داد دانشجویان دختر از منبع کنترل درونی بیشتری نسبت به پسران برخوردارند و دانشجویان پسر از منبع کنترل بیرونی بیشتری نسبت به دختران برخوردار هستند همچنین منبع کنترل در بین پسران در سطح $p=0/05$ معنادار می‌باشد. در مؤلفه خودکارآمدی تحصیلی میانگین و انحراف معیار کل نمره دختران همچنین میانگین و انحراف معیار کل نمره پسران بالاتر از نقطه برش مشخص شد و در سطح $p=0/05$ معنادار می‌باشد (جدول ۱).

برای بررسی رابطه بین منبع کنترل و خودکارآمدی تحصیلی از آزمون ماتریس ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد که نتایج آن نشان داد بین منبع کنترل و خودکارآمدی تحصیلی $r=-0/464$ ارتباط منفی و معنادار در سطح ۰/۰۱ وجود دارد. یعنی با افزایش منبع کنترل بیرونی دانشجویان پرستاری خودکارآمدی تحصیلی آنها کاهش خواهد یافت و با کاهش منبع کنترل بیرونی دانشجویان پرستاری خودکارآمدی تحصیلی آنها افزایش خواهد یافت با افزایش منبع کنترل درونی دانشجویان پرستاری خودکارآمدی تحصیلی آنها افزایش یافته و با کاهش منبع کنترل درونی خودکارآمدی تحصیلی آنها نیز کاهش خواهد یافت (جدول ۲).

درمؤلفه منبع کنترل در سطح آلفای ۰/۰۱، $t = 1/430$ می‌باشد. بنابراین مؤلفه منبع کنترل بین دانشجویان دختر و پسر دانشکده پرستاری دانشگاه علوم پزشکی گناباد تفاوت معناداری

¹ Owen and Froman

مشاهده نشد. همچنین در مؤلفه خودکارآمدی تحصیلی در سطح آلفای ۰/۰۱، $t = ۱/۱۹۷$ می‌باشد. بنابراین، مؤلفه خودکارآمدی تحصیلی در بین دانشجویان دختر و پسر دانشکده پرستاری دانشگاه علوم پزشکی گناباد تفاوت معناداری مشاهده نگردید (جدول ۳).

جدول (۱): توزیع میانگین و انحراف استاندارد نمره کل منبع کنترل و خودکارآمدی تحصیلی بر حسب جنسیت						
مؤلفه	جنسیت	حداقل	حداکثر	میانگین و انحراف استاندارد	نقطه برش	t
منبع کنترل	دختر	۱	۲۳	$۱۰/۴۰۴ \pm ۵/۷۰۵$	۱۰	۰/۶۵۰
	پسر	۲	۱۰۰	$۱۱/۹۹۲ \pm ۹/۱۰۱$	۱۰	۲/۵۲۵
خودکارآمدی	دختر	۸۵	۱۶۰	$۱۳۱/۲۰۲ \pm ۱۸/۸۱۴$	۹۶	۱۷/۱۴
	پسر	۷۶	۱۶۰	$۱۲۸/۱۸۸ \pm ۱۷/۵۸۳$	۹۶	۲۱/۱۱

جدول (۲): ماتریس ضریب همبستگی بین منبع کنترل و خودکارآمدی تحصیلی			
مؤلفه	منبع کنترل	خودکارآمدی تحصیلی	
منبع کنترل	۱	$-۰/۴۶۴ \times \times$	
خودکارآمدی تحصیلی	$-۰/۴۶۴ \times \times$	۱	

جدول (۳): نتایج آزمون تی استودنت برای معنادار بودن تفاوت منبع کنترل و خودکارآمدی دانشجویان بر حسب جنسیت						
مؤلفه	جنسیت	تعداد افراد	میانگین و انحراف استاندارد	درجات آزادی	آماره	سطح معناداری
منبع کنترل	دختر	۸۴	$۱۰/۴۰۴ \pm ۵/۷۰۵$	۲۱۵	۱/۴۳۰	۰/۹۲۰
	پسر	۱۳۳	$۱۱/۹۹۲ \pm ۹/۱۰۱$			
خودکارآمدی	دختر	۸۴	$۱۳۱/۲۰۲ \pm ۱۸/۸۱۴$	۲۱۵	-۱/۱۹۷	۰/۲۵۱
	پسر	۱۳۳	$۱۲۸/۱۸۸ \pm ۱۷/۵۸۳$			

بحث و نتیجه گیری

با توجه به اهمیت نقش منبع کنترل در خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان، مطالعه حاضر باهدف بررسی نقش منبع کنترل در خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان دانشکده پرستاری دانشگاه علوم پزشکی گناباد در سال ۱۴۰۳ انجام شد.

نتایج بیانگر آن بود که دانشجویان دختر از منبع کنترل درونی بیشتری نسبت به پسران برخوردارند و دانشجویان پسر از منبع کنترل بیرونی بیشتری نسبت به دختران برخوردار هستند. بین مؤلفه منبع کنترل و مؤلفه خودکارآمدی تحصیلی همبستگی منفی وجود دارد منبع کنترل در بین دو جنس تفاوت معنی‌داری نداشت. همچنین خودکارآمدی تحصیلی در بین دو جنس تفاوت معنی‌داری نداشت. یافته‌های نخست پژوهش نشان داد، نمره کل میانگین دانشجویان پسر بالاتر از نقطه برش است و دانشجویان دختر از منبع کنترل درونی بیشتری نسبت به پسران برخوردارند در حالی که دانشجویان پسر از منبع کنترل بیرونی بیشتری نسبت به دختران

برخوردار هستند مؤلفه منبع کنترل در بین دانشجویان پسر معنادار است ولی در بین دانشجویان دختر معنادار نیست و این نشان دهنده منبع کنترل درونی بالاتر در بین دانشجویان دختر و منبع کنترل بیرونی بالاتر در بین دانشجویان پسر است. همچنین خودکارآمدی تحصیلی در بین دانشجویان دختر و دانشجویان پسر معنادار تعیین شد. نتایج به دست آمده غیرهم سو با پژوهش احمد^۱ است (۳۰) ولی با مطالعه فلاهیو^۲ و لینک^۳ که اذعان می‌کند منبع کنترل درونی دانشجویان دختر بالاتر است هم سو می‌باشد (۳۱)، (۳۲)، همچنین با نتایج مطالعه فیلیپیایی^۴ که حاکی از آن است، هم برای دختران و هم برای پسران، بیشترین همبستگی بین وظیفه‌شناسی و منبع کنترل در موقعیت‌های موفقیت یافت شد، تا حدی هم راستا است (۳۳). برخی از استعدادهای نهفته افراد که با فعالیت‌های فردی بروز نمی‌کند در محیط‌های دانشگاهی شکوفا می‌شود در این محیط دانشجویان خصوصیات نظیر افزایش آگاهی‌های اجتماعی، درک ضعف‌های اجتماعی، کسب تجربیات جدید همچنین توانایی برقراری

³ Lincă
⁴ FilipiakK

¹ Ahmad
² Flahive

روابط اجتماعی را در خود پرورش می‌دهند و فرد با پرورش این خصایص برداشت بهتری از خود پیدا می‌کند و عزت نفس او بهبود می‌یابد در نتیجه به سمت کنترل درونی گرایش پیدا می‌کند که بر اساس یافته‌های مطالعه حاضر، این موضوع در بین دانشجویان دختر نمود بیشتری پیدا کرده است.

همچنین نتایج مطالعه حاضر نشان داد، بین نمره کلی منبع کنترل و خودکارآمدی تحصیلی رابطه منفی و معناداری وجود دارد. با توجه به مقیاس راتر دانشجویانی که نمره آزمون پایین دارند دارای منبع کنترل درونی هستند و بدون توجه بیش از حد به نقش عوامل بیرونی در این زمینه، حداکثر تلاش خود را برای رسیدن به هدف مورد نظر به کار می‌گیرند و معتقد هستند پاداش به رفتارهای آنها وابسته است. بنابراین در پی کنترل سرنوشت خویش برمی‌آیند در مقابل دانشجویانی که نمره آزمون بالا دارند دارای منبع کنترل بیرونی هستند و موفقیت‌ها را به عوامل خارجی نسبت می‌دهند. همچنین معتقدند که وقایع زندگی تحت کنترل آنها نیست، بلکه تحت کنترل عوامل و نیروهای خارجی و بیرونی است. از آنجا که کنترل درونی و کنترل بیرونی در دانشجویان می‌تواند به دلایل اجتماعی و نوع رفتار والدین و اجتماع در برخورد با آنها باشد بنابراین دانشجویان دارای کنترل درونی، احساس می‌کنند که می‌توانند بر روی وقایع محیط پیرامونشان کنترل داشته باشند لذا از سلامت و سازگاری بیشتری همچنین اعتماد به نفس و توان حل مساله بالاتر برخوردار هستند در نتیجه تصور مثبت‌تری از خود دارند که منجر به افزایش خودکارآمدی تحصیلی آنها می‌شود. نتایج حاصل از مطالعه حاضر با پژوهش، مرادی که اذعان می‌کند منبع کنترل بیماران کنترل بیرونی است و برای سلامتی به اطرافیان، پزشکان و متخصصان وابسته‌اند همچنین پژوهش مسعودی که بیان می‌کند تقویت خودکارآمدی در بین دانشجویان سبب بهبود عملکرد تحصیلی آنها خواهد شد تا حدی هم راستا است (۳۴) (۳۵). از دلایل دیگری که می‌توان در تبیین یافته‌های پژوهش بیان کرد این است که دانشجویانی که دارای منبع کنترل درونی بالا هستند به مراتب مشارکت در کارها، اعتماد به نفس، توانایی دستیابی به اهداف و غلبه بر موانع نیز در آنها افزایش می‌یابد چرا که احساس می‌کنند که بر نتایج زندگی دانشجویی خود کنترل دارند و این می‌تواند منجر به سطح خودکارآمدی بالا شود ولی دانشجویان با منبع کنترل بیرونی مشارکت کمتر در کار دارند و اعتماد به توانایی‌هایشان تحت تأثیر شرایط و عوامل بیرونی قرار می‌گیرد لذا ممکن است احساس کنند که کنترل کامل بر نتیجه ندارند و بنابراین منجر به کاهش خودکارآمدی در آنها می‌شود. و این یافته‌ها با پژوهش یوسف و

موکتی^۱ که نشان دادند خودکارآمدی به‌عنوان یک واسطه مهم بین درگیری شغلی و عملکرد، و همچنین بین منبع کنترل و عملکرد است هم راستا است (۳۶، ۳۷). طبق مطالعات انجام شده پژوهش ناهم‌سو با این نتیجه از پژوهش یافت نشد.

یافته‌های دیگر پژوهش حاکی از آن است که بین دو جنس تفاوت معنی‌داری از نظر منبع کنترل و خودکارآمدی وجود ندارد. این نتایج با پژوهش وانگ^۲ که اذعان می‌کند دانشجویان دختر بدلیل نابرابری‌های جنسیتی مشارکت در کلاس، از خودکارآمدی پایین‌تر نسبت به دانشجویان پسر برخوردار هستند هم‌راستا نیست (۱۵). همچنین با پژوهش باثو^۳ در بین دختران در چین، که نتایج آن نشان داد دخترانی که برادر دارند نسبت به دخترانی که خواهر دارند، از نظر منبع کنترل درونی، پایین‌تر هستند و در نهایت نابرابری جنسیتی و ترجیح پسران به‌عنوان عامل اصلی تأثیر منفی بر منبع کنترل دختران مشخص شد، (۶) و با پژوهش مددکار که بیان می‌کند خودکارآمدی در بیماران مرد بالاتر است نیز هم‌راستا نمی‌باشد (۳۸). یافته‌ها حاکی از آن است از آنجا که برابری جنسیتی در نگرش نسل جدید نسبت به گذشته نمود بیشتری پیدا کرده است دانشکده پرستاری دانشگاه علوم پزشکی گناباد، در حد قابل ملاحظه‌ای به نگرش‌های جدید برابرگرا در تقسیم نقش‌های جنسیتی گرایش دارد همچنین با توجه به تأثیر عوامل فرهنگی در منبع کنترل و خودکارآمدی تحصیلی و اینکه منبع کنترل به راحتی با آموزش می‌تواند تغییر کند این مطالعه به برابری جنسیتی در فرهنگ و نحوه آموزش در بین دانشجویان دانشکده پرستاری نیز اشاره دارد. از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر این است که در بین دانشجویان دانشکده پرستاری انجام شده و لذا به دلیل شرایط خاص و متفاوت دانشجویان پرستاری تعمیم نتایج به جوامع دیگر نیازمند مطالعات بیشتر است. در ضمن از آنجایی که افراد با منبع کنترل درونی دارای خودکارآمدی بیشتر هستند، اجرای پژوهش منبع کنترل و خودکارآمدی با سایر مولفه‌های دخیل در امور تحصیلی می‌تواند محرک مطالعات آینده باشد که از جمله نقاط قوت این پژوهش است.

تشکر و قدردانی:

پژوهشگران بر خود لازم می‌دانند از همه دانشجویان و کارکنان دانشکده پرستاری دانشگاه علوم پزشکی گناباد که در اجرای این پژوهش همکاری کرده‌اند تشکر و قدردانی کنند.

تعارض در منافع:

پژوهشگران در هیچ یک از مراحل تحقیق تضاد منافی نداشته‌اند.

³Bao

¹ Mukti

²Wang

منابع مالی:

این مقاله از طرف مرکز تحقیقات پرستاری دانشگاه علوم پزشکی گناباد حمایت مالی شده است.

ملاحظات اخلاقی:

این مطالعه در هیچ نشریه دیگری چاپ نشده و نتایج تحقیق بر مبنای صداقت، دقت و به زبانی ساده است همچنین حقوق مادی و معنوی تیم پژوهش و همه همکاران، رعایت گردید و از هرگونه سرقت ادبی پرهیز شد (کد اخلاق IR.GMU. REC.1402.111).

References:

1. Hajializadeh J. The role of games in the academic performance of Farhangian University students in the course of map reading. *J Res Soc Sci Educ* 2024;5 (4):1-22.
2. Ghanbari R. Identifying student leadership competencies: a qualitative study. *J Acad Manag* 2 (4):34-65.
3. Pourmohamadrez-Tajrishi M, Ashori M, Jalil-Abkenar SS. The Efficacy of Using Self-Regulation Strategies Training on Lesson Progress and Motivation in Master Students. *Educ Dev Jundishapur* 2020;4:15 (1):28-41.
4. Dadashi Haji M, Atashi H. Predicting the mental health of human resources from the source of internal-external control. *Dev Health Care Manag* 2023;3 (2):48-73.
5. Salmalian Z, Kazem-Nezhad Leilie E, Gholami-Chaboki B. A study of the Relationship between Academic Achievement and Students' Locus of Control. *Res Med Educ* 2017;9 (4):39-48. <https://doi.org/10.29252/rme.9.4.48>
6. Bao T, Yuan Y, Luo W, Xu B. Unlucky to have brothers: Sibling sex composition and girls' locus of control. *World Dev* 2024;173:106403. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2023.106403>
7. Aris AA, Yahya M, Wardhana A. Self-efficacy, Self-Esteem, Locus of Control, and Their Influence on the Performance of Village Officials. *J Manag* 2024;15 (1):114-27. <https://doi.org/10.32832/jm-uika.v15i1.15528>
8. Lekfuangfu WN, Powdthavee N, Warrinnier N, Cornaglia F. Locus of control and its intergenerational implications for early childhood skill formation. *Econ* J 2018;128 (608):298-329. <https://doi.org/10.1111/eoj.12414>
9. Tavakoli A, Rahimi M, Khanpour A. Psychometric Properties of the Traffic Locus of Control Questionnaire for Iranian Drivers. *J Appl Psychol Res* 2022;13 (2):193-213.
10. Hamzah MI, Othman AK. How do locus of control influence business and personal success? The mediating effects of entrepreneurial competency. *Front Psychol* 2023;13:958911. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.958911>
11. Walian S, Mirhashemi M, Abolmaali K. Mediating role of job involvement in explaining the effect of values of professional ethics and locus of control on nurses' job performance. *J Med Univ Mashhad* 2023;66 (3).
12. Di Corrado D, Coco M, Guarnera M, Maldonato NM, Quartiroli A, Magnano P. The influence of self-efficacy and locus of control on body image: a path-analysis in aspiring fashion models, athletes and students. *Int J Environ Res Public Health* 2021;18 (11):6128. <https://doi.org/10.3390/ijerph18116128>
13. Malarkodi A, Magdalin S. Burnout and self-efficacy among special education teachers. *Int J Intellect Prop* 2019;2348-5396.
14. Mikkelsen HT, Haraldstad K, Helseth S, Skarstein S, Småstuen MC, Rohde G. Health-related quality of life is strongly associated with self-efficacy, self-esteem, loneliness, and stress in 14-15-year-old adolescents: a cross-sectional study. *Health Qual Life Outcomes* 2020;18:1-17. <https://doi.org/10.1186/s12955-020-01585-9>
15. Wang L, Yu Z. Gender-moderated effects of academic self-concept on achievement, motivation, performance, and self-efficacy: A systematic review. *Front Psychol*

- 2023;14:1136141.
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1136141>
16. Al-Mwadih R, Adheisat M, Alomyan H, Al-Badri A. The relationship between self-efficacy and quality of life among university students. *An-Najah Univ J Res - Nat Sci* 2019;35 (9):1531-52.
<https://doi.org/10.35552/0247-035-009-006>
17. Amini MT, Noroozi R. Relationship between self-management strategy and self-efficacy among staff of Ardabil disaster and emergency medical management centers. *Health Dev Q* 2018;3 (2):85-90.
<https://doi.org/10.29252/nrip.hdq.3.2.85>
18. Arens AK, Frenzel AC, Goetz T. Self-concept and self-efficacy in math: Longitudinal interrelations and reciprocal linkages with achievement. *J Exp Educ* 2022;90 (3):615-33.
<https://doi.org/10.1080/00220973.2020.1786347>
19. Warshawski S. Academic self-efficacy, resilience and social support among first-year Israeli nursing students learning in online environments during COVID-19 pandemic. *Nurse Educ Today* 2022;110:105267.
<https://doi.org/10.1016/j.nedt.2022.105267>
20. Honicke T, Broadbent J, Fuller-Tyszkiewicz M. The self-efficacy and academic performance reciprocal relationship: the influence of task difficulty and baseline achievement on learner trajectory. *High Educ Res Dev* 2023;42 (8):1936-53.
<https://doi.org/10.1080/07294360.2023.2197194>
21. Adams A-M, Wilson H, Money J, Palmer-Conn S, Fearn J. Student engagement with feedback and attainment: the role of academic self-efficacy. *Assess Eval High Educ* 2020;45 (2):317-29.
<https://doi.org/10.1080/02602938.2019.1640184>
22. Basharpour S, Einy S. Developing a causal model of academic adjustment of Students with learning disabilities based on academic self-efficacy and academic eagerness: The mediating role of the academic resilience. *J Learn Disabil* 2023;12 (2):18-33.
23. Khoshgoftar Z, Mousavizadeh SN, Asadi-Samani H, Hakimzadeh A. Design, implementation and evaluation of a training workshop on mindfulness in the face of Corona for nursing students of Shahid Beheshti University of Medical Sciences. *J Med Educ* 2024;18 (4):627-39.
24. Gude F, Riveiro V, Rodriguez-Nunez N, Ricoy J, Lado-Baleato O, Lourido T, et al. Development and validation of a clinical score to estimate progression to severe or critical state in COVID-19 pneumonia hospitalized patients. *Sci Rep* 2020;10 (1):19794.
<https://doi.org/10.1038/s41598-020-75651-z>
25. Fortes K, Latham CL, Vaughn S, Preston K. The influence of social determinants of education on nursing student persistence and professional values. *J Prof Nurs* 2022;39:41-53.
<https://doi.org/10.1016/j.profnurs.2021.11.011>
26. Geravand H, Azadi Z, Sabzian S. The Mediating Role of Locus of Control in the Relationship between Goal Orientations with Self-Esteem In Basij Students. *J Manag Plan Educ Syst* 2022;13 (49):89-110.
27. Jang SJ, Lee H. Social jetlag and quality of life among nursing students during the COVID-19 pandemic: a cross-sectional study. *BMC Nurs* 2023;22 (1):61.
<https://doi.org/10.1186/s12912-023-01223-x>
28. Rotter JB. Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement. *Psychol Monogr* 1966;80 (1):1. <https://doi.org/10.1037/h0092976>
29. Owen SV, Froman RD. Development of a College Academic Self-Efficacy Scale. 1988.
30. Ahmad RZ, Khan MS, Bilal A, Ali U, Sattar RZ. Effect of Locus of Control and Depression Among Young Adults in Multan (Pakistan). *J Adv Dev Res* 2023;12 (4):684-92.
31. Lincă F-I, Matei F-L. The Relationship Between Locus of Control and Learning Styles in University Education. *Land Forces Acad Rev* 2023;28 (1):32-8.
<https://doi.org/10.2478/raft-2023-0005>
32. Flahive E. Looking through the lens of Locus of Control: An investigation of male students' perceptions of learning in an Emirati context. University of Leicester; 2024.

33. Filipiak S, Łubianka B. Exploring the relationship between personality traits and locus of control in early adolescence. Does gender play a role? *Br J Dev Psychol* 2024. <https://doi.org/10.1111/bjdp.12483>
34. Moradi Y, Khezri A, Radfar M, Alinejad V. Health locus of control in the patients with permanent cardiac pacemakers: a descriptive study. *Nurs Midwifery J* 2023;21 (6):436-45. <https://doi.org/10.61186/unmf.21.6.436>
35. Masoodi R, Shirani M, Rabiee L, Ebrahimi L, Etemadifar S. Investigating the relationship between academic burnout and self-efficacy and academic performance of the students of shahrekord university of medical sciences in the academic year of 2016-2017. *Nurs Midwifery J* 2022;20 (2):94-101. <https://doi.org/10.52547/unmf.20.2.94>
36. Yusuf M. The Influence of Job Involvement and Locus of Control on Employee Performance with Self-Efficacy as a Mediation Variable. *Int J Soc Humanit* 2024;3 (2):109-17. <https://doi.org/10.58860/ijsh.v3i2.155>
37. Mukti AK, Waskito J. Pengaruh Locus Of Control Dan Lingkungan Kerja Terhadap Kinerja Karyawan Dengan Self Efficacy Sebagai Variabel Pemediasi. *J Labor Bus* 2023;12 (2):298-314. <https://doi.org/10.34127/jrlab.v12i2.759>
38. Madadkar S, Noorian K. The effect of multimedia education on the family-centered approach of telephoning (tele nursing) on quality of life and self-efficacy of patients with myocardial infarction. *Nurs Midwifery J* 2021;19 (3):181-92.

ANALYSIS OF THE RELATIONSHIP BETWEEN LOCUS OF CONTROL AND ACADEMIC SELF-EFFICACY AMONG NURSING STUDENTS AT GONABAD UNIVERSITY OF MEDICAL SCIENCES (2024)

Asma Ebrahimian¹, Ali Akbar Ajam^{*2}, Siddiqa Davari³

Received: 02 June, 2024; Accepted: 28 July, 2024

Abstract

Background & Aims: The two factors of Locus Of Control (LOC) which refers to the the amount of control that people have over the events happen in their lives, and academic self-efficacy, which shows a person's belief or confidence in his abilities to achieve success, have effects on academic planning and many behavioral aspects of the students. Therefore, this study aimed to investigate the relationship between LOC and academic self-efficacy among nursing students at Gonabad University of Medical Sciences in 2024.

Materials & Methods: A cross-sectional descriptive study was conducted in 2024 among 217 nursing students at Gonabad University of Medical Sciences. Data collection tools included: Rotter's locus of control and Owen and Froman's academic self-efficacy questionnaires Correlation coefficient and Student's t test were used to analyze the data. In this study, $P < 0.05$ was considered significant.

Results: The external locus of control is higher among male students than female students. A significant and negative relationship was found between LOC and academic self-efficacy using Pearson's test ($p = 0.001$). Additionally, the independent t-test revealed no significant difference in LOC between the two genders ($p = 0.920$) and no significant difference in academic self-efficacy between the two genders ($p = 0.251$).

Conclusion: The locus of control is a significant and negative predictor of academic self-efficacy. Therefore, it is recommended that university planners pay special attention to strategies that promote an internal locus of control among students to enhance their academic self-efficacy.

Keywords: Iran, Locus Of Control, Nursing Students, Self-Efficacy,

Address: Department of Educational Sciences, Payame Noor University, Tehran, Iran

Tel: +985157259200

Email: aliakbarajam1387@pnu.ac.ir

This is an open-access article distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution-noncommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, as long as the original work is properly cited.

¹ Department of Management, Faculty of Humanities, Science and Research Unit, Islamic Azad University, Tehran, Iran

² Department of Educational Sciences, Payame Noor University, Tehran, Iran (Corresponding Author)

³ Department of Educational Sciences, Payame Noor University, Tehran, Iran